

Samenvatting Nederlands leesvaardigheid 1 en 2 en argumenteren katern

Lezen hoofdstuk 1

Leesstrategieën

- Manieren van lezen heten leesstrategieën

Leesdoel	Leesstrategie	Aanpak
Onderwerp vaststellen Snel bepalen of een tekst voor jou bruikbaar of interessant is	Oriënterend lezen	Bekijk bij een boek: bij een artikel: -titel -titel -flaptekst -lead -inhoudsopgave -eerste alinea -voorwoord -tussenkoppen -auteur - illustraties - laatste alinea -auteur - publicatieplaats
Deelonderwerpen vaststellen	Globaal lezen	-Lees de voorkeursplaatsen: • Eerste alinea's en laatste alinea's • Eerste en laatste zin van tussenliggende alinea's -let op tussenkoppen en witregels
De tekst helemaal goed begrijpen De hoofdzaken van de tekst vinden	Intensief lezen	-lees de tekst helemaal -stel de betekenis van moeilijke woorden vast -zoek naar kernzinnen van alinea's en naar signaalwoorden die verbanden aangeven(middenstuk) -bepaal de hoofdgedachte (inleiding en slot)
Bruikbare informatie (in een tekst) vinden	Zoekend lezen	Kijk naar anders gedrukte woorden. Let ook op opvallende tekens
De betrouwbaarheid van de informatie en de argumentatie in een tekst beoordelen	Kritisch lezen	Stel vast: -is de informatie juist, volledig en niet eenzijdig? -is de auteur deskundig en onpartijdig? -noemt de auteur bronnen? Hoe actueel zijn ze? -geeft de auteur voldoende (Betrouwbare) argumenten? -noemt en weerlegt de auteur belangrijke tegenargumenten? -bevat de tekst drogredenen?
De inhoud van een tekst onthouden	Studerend lezen	-Lees de tekst oriënterend, globaal en intensief -maak overhoorvragen -maak een uittreksel -probeer of je de bedachte vragen kunt beantwoorden - lees je uittreksel enkele malen door

Schrijfdoel

- Schrijvers hebben altijd een doel met hun tekst (schrijfdoel):
- Amuseren, lezers vermaken door iets leuks of interessants te vertellen
- Informeren, lezers vertellen wat er gebeurd is of gebeuren gaat; lezers uitleggen hoe iets in elkaar zit
- Opiniëren, lezers de gelegenheid geven zich een mening te vormen over een onderwerp

	<ul style="list-style-type: none"> - Overtuigen, lezers met argumenten overhalen tot een bepaalde mening, standpunt - Activeren, lezers aanzetten iets te doen • In een uiteenzetting wil de schrijver zijn lezer iets leren • In een beschouwing wil de auteur zijn lezers zelf over iets laten nadenken • Een tekst met als schrijfdoel overtuigen noem je een betoog 										
Tekstsoorten	<ul style="list-style-type: none"> • In het overzicht hieronder kun je zien welke tekstsoorten bij de schrijfdoelen van zakelijke teksten horen <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 25%;">Schrijfdoel</th> <th>Tekstsoorten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Informeren</td> <td>Uiteenzetting, handleiding, gebruiksaanwijzing, instructie, recept, studieboek, informatieve folder, rapport, nieuwsbericht, familiebericht(geboorte, huwelijk, overlijden), notulen</td> </tr> <tr> <td>Opiniëren</td> <td>Beschouwing, recensie(bespreking van een boek, film, toneelstuk, cd), verslag discussiestuk</td> </tr> <tr> <td>Overtuigen</td> <td>Betoog, ingezonden brief, redactioneel commentaar, column</td> </tr> <tr> <td>Activeren</td> <td>Reclamefolder, brochure, direct mail, advertentie, affiche/poster, flyer</td> </tr> </tbody> </table>	Schrijfdoel	Tekstsoorten	Informeren	Uiteenzetting, handleiding, gebruiksaanwijzing, instructie, recept, studieboek, informatieve folder, rapport, nieuwsbericht, familiebericht(geboorte, huwelijk, overlijden), notulen	Opiniëren	Beschouwing, recensie(bespreking van een boek, film, toneelstuk, cd), verslag discussiestuk	Overtuigen	Betoog, ingezonden brief, redactioneel commentaar, column	Activeren	Reclamefolder, brochure, direct mail, advertentie, affiche/poster, flyer
Schrijfdoel	Tekstsoorten										
Informeren	Uiteenzetting, handleiding, gebruiksaanwijzing, instructie, recept, studieboek, informatieve folder, rapport, nieuwsbericht, familiebericht(geboorte, huwelijk, overlijden), notulen										
Opiniëren	Beschouwing, recensie(bespreking van een boek, film, toneelstuk, cd), verslag discussiestuk										
Overtuigen	Betoog, ingezonden brief, redactioneel commentaar, column										
Activeren	Reclamefolder, brochure, direct mail, advertentie, affiche/poster, flyer										
Tekst en publiek	<p>Voor welke lezers een tekst bedoeld is, kun je zien aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het onderwerp <p>Een tekst met tips voor het eindexamen is voor jongeren en een tekst over aanvullende pensionverzekering voor ouderen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De inhoud <p>Een cursusboek voor beginnende doe-het-zelvers is anders dan een boek voor beroepsinstallateurs. Begrippen en technieken die de technicus wel kent, moeten aan de vrijetijdsklusers uitgelegd worden</p> <ul style="list-style-type: none"> - De bron <p>Een tekst in Linda is voor een ander publiek dan een artikel in tijdschrift voor wetenschap en techniek of in National Geographic</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het taalgebruik <p>Een tekst voor jonge kinderen heeft korte zinnen en weinig moeilijke woorden. Een tekst in een specialistisch tijdschrift heeft lange zinnen, veel moeilijke woorden en soms ook jargon (vaktermen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - De toon <p>Bij een bepaald publiek past een bepaalde toon. In een tekst voor jongeren is de toon vaak populair: de lezers worden met 'je' aangesproken (en niet met 'u') en de tekst bevat typische jongerenwoorden</p> <ul style="list-style-type: none"> - De lay-out <p>Jongerentijdschriften en populaire weekbladen voor een breed publiek zijn rijk geïllustreerd en hebben een drukke lay-out met veel koppen, veel kleuren en veel lettertypen</p>										
Lezen 2											
De indeling van een tekst	<p>De inleiding</p> <ul style="list-style-type: none"> • De inleiding van een tekst bestaat meestal uit de eerste twee à drie alinea's • Je herkent de inleiding aan: inhoudelijke en soms typografische kenmerken <p>Het middenstuk</p>										

	<ul style="list-style-type: none"> Het middenstuk behandelt de diverse aspecten van het onderwerp: de deelonderwerpen <p>Het slot</p> <ul style="list-style-type: none"> Het slot wordt gevormd door de laatste alinea('s) van een tekst Het slot herken je aan: inhoudelijke en soms aan typografische kenmerken 																																																								
Vaste tekststructuren	<ul style="list-style-type: none"> Voor welke teststructuur een schrijver kiest, hangt af van zijn onderwerp en zijn schrijfdoel: <table border="1"> <tr> <td colspan="2">Argumentatiestructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Stelling of standpunt</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Argumenten voor de stelling, tegenargumenten</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Herhaling stelling</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Aspectenstructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Onderwerp</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Diverse aspecten van het onderwerp</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Samenvatting</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Probleem/oplossingstructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Probleem</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Gevolgen, oorzaken, oplossingen</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>De beste oplossing</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Verklaringsstructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Bepaald verschijnsel</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Kenmerken / voorbeelden, verklaring(en, oorza(a)k(en)/ reden(en)</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Samenvatting</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Verleden/heden(/toekomst)structuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Onderwerp</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Situatie vroeger Situatie nu</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Conclusie of situatie in de toekomst</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Voor- en nadelenstructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Vraag of stelling</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Voor- en nadelen</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Afweging, conclusie</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Vraag/antwoordstructuur</td> </tr> <tr> <td>Inleiding</td> <td>Vraag</td> </tr> <tr> <td>Middenstuk</td> <td>Antwoord(en)</td> </tr> <tr> <td>Slot</td> <td>Samenvatting of conclusie</td> </tr> </table>	Argumentatiestructuur		Inleiding	Stelling of standpunt	Middenstuk	Argumenten voor de stelling, tegenargumenten	Slot	Herhaling stelling	Aspectenstructuur		Inleiding	Onderwerp	Middenstuk	Diverse aspecten van het onderwerp	Slot	Samenvatting	Probleem/oplossingstructuur		Inleiding	Probleem	Middenstuk	Gevolgen, oorzaken, oplossingen	Slot	De beste oplossing	Verklaringsstructuur		Inleiding	Bepaald verschijnsel	Middenstuk	Kenmerken / voorbeelden, verklaring(en, oorza(a)k(en)/ reden(en)	Slot	Samenvatting	Verleden/heden(/toekomst)structuur		Inleiding	Onderwerp	Middenstuk	Situatie vroeger Situatie nu	Slot	Conclusie of situatie in de toekomst	Voor- en nadelenstructuur		Inleiding	Vraag of stelling	Middenstuk	Voor- en nadelen	Slot	Afweging, conclusie	Vraag/antwoordstructuur		Inleiding	Vraag	Middenstuk	Antwoord(en)	Slot	Samenvatting of conclusie
Argumentatiestructuur																																																									
Inleiding	Stelling of standpunt																																																								
Middenstuk	Argumenten voor de stelling, tegenargumenten																																																								
Slot	Herhaling stelling																																																								
Aspectenstructuur																																																									
Inleiding	Onderwerp																																																								
Middenstuk	Diverse aspecten van het onderwerp																																																								
Slot	Samenvatting																																																								
Probleem/oplossingstructuur																																																									
Inleiding	Probleem																																																								
Middenstuk	Gevolgen, oorzaken, oplossingen																																																								
Slot	De beste oplossing																																																								
Verklaringsstructuur																																																									
Inleiding	Bepaald verschijnsel																																																								
Middenstuk	Kenmerken / voorbeelden, verklaring(en, oorza(a)k(en)/ reden(en)																																																								
Slot	Samenvatting																																																								
Verleden/heden(/toekomst)structuur																																																									
Inleiding	Onderwerp																																																								
Middenstuk	Situatie vroeger Situatie nu																																																								
Slot	Conclusie of situatie in de toekomst																																																								
Voor- en nadelenstructuur																																																									
Inleiding	Vraag of stelling																																																								
Middenstuk	Voor- en nadelen																																																								
Slot	Afweging, conclusie																																																								
Vraag/antwoordstructuur																																																									
Inleiding	Vraag																																																								
Middenstuk	Antwoord(en)																																																								
Slot	Samenvatting of conclusie																																																								
De alinea	<p>Een tekst is verdeeld in alinea's. De zin die het belangrijkste (de hoofdgedachte) van een alinea weergeeft, noem je de kernzin</p> <ul style="list-style-type: none"> De kernzin kan op verschillende plaatsen voorkomen: <ul style="list-style-type: none"> - Meestal is de eerste zin de kernzin - Soms is de tweede zin de kernzin - Soms is het de laatste zin 																																																								
Tekstverbanden	<ul style="list-style-type: none"> De verbanden tussen alinea's onderling, tussen zinnen onderling en soms zelfs binnen zinnen herken je vaak aan signaalwoorden: 																																																								

Verband	Signaalwoorden
Opsommend verband	Ook, tevens, bovendien, daarnaast, vervolgens, verder, om te beginnen, ten eerste ... ten tweede ... ten derde, ten slotte
Tegenstellend verband	Maar, echter, niettemin, toch, daar staat tegenover, desondanks, evenwel, nochtans, daarentegen, ondanks dat ..., aan de ene kant ... aan de andere kant (enerzijds ... anderzijds)
Chronologisch Verband	Eerst, dan daarna, uiteindelijk, eens, toen, vroeger, nu, later, voordat, nadat
Oorzakelijk verband (oorzaak-gevolg)	Doordat, daardoor, als gevolg van, het gevolg is, het komt door, waardoor, zodat
Toelichtend verband (voorbeeld)	Zo, bijvoorbeeld, zoals, neem nou
Voorwaardelijk verband	Als, indien, wanneer, in het geval dat, tenzij, mits
Vergelijkend verband	Zoals, net (zo) ... als, evenals, (meer / beter) ... dan
Redengevend verband (argument)	Daarom, omdat, derhalve, dus, want, immers, dat blijkt uit, namelijk, aangezien, de reden hiervoor is ...
Doel-middelverband	Om te ..., met de bedoeling ..., opdat, zodat, daarvoor, waarvoor, voor, door ... te
Toegevend verband	Ook al, zij het (dat), weliswaar, hoewel, ofschoon
Samenvattend verband	Kortom, samengevat, met andere woorden, al met al
Concluderend verband	Dus, daarom, dat houdt in, concluderend, ik kom tot de slotsom dat ..., kortom, al met al

Argumenteren katern

Standpunten	<ul style="list-style-type: none"> • Als je een standpunt over iets inneemt, dan geef je je mening over die zaak • Er zijn 3 soorten standpunten <ul style="list-style-type: none"> - Een positief standpunt - Een negatief standpunt - Een standpunt van twijfel
Argumenten, tegenargumenten en weerleggingen	<ul style="list-style-type: none"> • Met argumenten kun je je eigen standpunt verdedigen of het standpunt van een ander aanvallen • Met een weerlegging ontkracht je een (tegen)argument <p>Feitelijke en waarderende argumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als iemand zijn standpunt ondersteunt met een feitelijke uitspraak noemen we die uitspraak een feitelijk argument • Iemand die zijn standpunt ook ondersteunen kan met een waarderend argument • Een waarderende uitspraak geeft aan dat iets (on)wenselijk, (on)gepast, goed of slecht, mooi of lelijk is • Met een tegenargument ontkracht je een standpunt; met een weerlegging ontkracht je een argument

<p>Argumentatie- schema's</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het geheel van argumenten en standpunt wordt een argumentatie genoemd • De aard van het verband tussen argument(en) en standpunt noemen we argumentatieschema • De argumentatie kan gebaseerd zijn op: <ul style="list-style-type: none"> - Oorzaak en gevolg: bij dit type argumentatie wordt ervan uitgegaan dat een feit of een gebeurtenis zal leiden tot een ander feit of andere gebeurtenis - Kenmerk of eigenschap: aan dit type argumentatie ligt de volgende gedachte ten grondslag: als alle onderdelen van een groep hetzelfde kenmerk hebben, dan heeft één onderdeel van die groep dat kenmerk ook - Voor- en nadelen: bij dit type argumentatie wordt er een afweging gemaakt: de voordelen worden vergeleken met de nadelen en op basis van de uitkomst daarvan wordt er een oordeel uitgesproken - Voorbeelden: in het geval dat een standpunt wordt ondersteund door argumenten die voorbeelden zijn, spreken we van een argumentatie op basis van voorbeelden - Vergelijking: van dit type argumentatie is sprake als er een vergelijking wordt gemaakt tussen twee gevallen en er een overeenkomst wordt geconstateerd - Autoriteit: als een standpunt wordt ondersteund door een uitspraak van een deskundige of een uitspraak uit een gezaghebbende bron, heet dat argumentatie op basis van autoriteit
<p>Argumentatie- structuren</p>	<p>Er zijn drie basisstructuren van argumentatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enkelvoudige argumentatie: als er bij een standpunt maar één argument gegeven wordt - Nevenschikkende argumentatie: er is sprake van nevenschikkende argumentatie als er bij een standpunt twee of meer argumenten gegeven worden die het standpunt ondersteunen - Onderschikkende argumentatie: bij onderschikkende argumentatie wordt een gebruikt argument door een ander argument ondersteund <ul style="list-style-type: none"> ○ Onder- en nevenschikkende argumentatie is een combinatie van nevenschikkende en onderschikkende argumentatie